

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

Ἐν τῇ ἐπαύλει Μοντάλτου.

Φιλτάτη Ἰουλία.

Λοιπὸν εἶσαι κακιωμένη μαζύ μου. Ἡ ἐπιστολή σου δὲν τὸ λέγει· ἀλλ' ἐγὼ ἀναγινώσκω τοῦτο μεταξὺ τῶν γραμμῶν αὐτῆς. Λαλεῖς περὶ χαλαρότητος αἰσθημάτων περὶ λήθης, περὶ ψυχρανθείσης φιλίας· λαλεῖς οὐχὶ περὶ ἡμῶν τῶν δύο. Ἦθελες κάπως νὰ παίξῃς μὲ τοῦτο, ἀλλ' ἐγὼ διαβλέπω τοῦτο μεταξὺ τῶν γραμμῶν σου, τὸ ἐπαναλαμβάνω, καὶ βλέπω μετὰ λύπης, ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις τῆς τελευταίας μου ἐπιστολῆς, αἵτινες ἦσαν βραχεῖαι καὶ ἀπλᾶι, οὐδόλως ἰσχυρὰν νὰ ἐκδιώξωσι τὴν ἐν τῇ ψυχῇ σου ἐμφωλεύουσαν πικρὰν ἀμφιβολίαν.

Καὶ πιθανὸν νὰ ἔχῃς δίκαιον, μὴ ἀρκουμένη εἰς ταῦτα, ἡ κάλλιον μόνον φαινομενικῶς νὰ ἔχῃς δίκαιον. Εἶναι ἀληθές. Ἐγὼ οὐδὲν ἄχρι τοῦδε ἔπραξα ἐξ ὧν ἐπεθύμεις καὶ τόσον ζωηρῶς. Οὐδὲν σοὶ ἀνεκρίνωσα. Οὔτε ἓνα στίχον, οὔτε ἓν τηλεγράφημα, εἰς τὰς ἐπανειλημμένους θερμὰς καὶ παροτρυντικὰς ἐπιστολάς σου. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἡ ἀγάπη μου, ἡ ἡ παιδιόθεν ἀρξαμένη φιλία μας ἐμειώθη.

Διαγωγὴ τοσοῦτον ἀσυνήθης ἀπ' ἐναντίας, ἔδει νὰ σὲ πείσῃ ὅτι βαρυτάτη τις αἰτία μὲ ἀνεχαίτιζε καὶ μὲ ἐμπόδισεν. Ὅπως ποτ' ἂν ᾔ, οὐδὲν μεταξὺ ἡμῶν ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ τὸ τιτρωσκόν τὴν καρδίαν σου. Τοιοῦτοτρόπως οὐδεμία ἄδικος ἀμφιβολία θὰ ἡγείρετο ἐν σοὶ ἢ εἰς μόνος λόγος μου θὰ τὴν διέλυεν. — Ἀλλ' ἀρκεῖ. Θέλεις νὰ δικαιολογηθῶ, καὶ θὰ δικαιολογηθῶ «θὰ κάμω ὡς ἐκεῖνος ὅστις κλαίει καὶ λέγει» θὰ θρηνήσῃς διὰ τὰ δάκρυά μου. Εἰμὶ βεβαιοτάτη περὶ τούτου. Ὁ οἶκτος ἡ εὐσπλαγχνία, θὰ κατισχύσωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου παντὸς ἄλλου αἰσθήματος, ὅταν θὰ σοὶ γνωσθῇ ὁ τῶν τελευταίων τούτων μηνῶν βίος μου, ὅστις δὲν ὑπῆρξε βίος, ἀλλὰ βάσανος σκληρά, καὶ τὰ παράδοξα γεγονότα, τὰ λυπηρότατα ὧν μάρτυς ὑπῆρξα καὶ τῶν ὁποίων οὐδέποτε νὰ συμμετάσχη ἀναγκαίως ἡ σπαραχθεῖσα καρδία μου. — Ἀκουσὸν με λοιπόν.

Ἐγνώρισάς ποτε τὴν Ἐμμαν Μοντάλτο, δὲν εἶναι ἀληθές; Ὀλίγον τῇ ὑπελείπετο ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ μοναστηρίου, ὅτε ἀφίκεσο ἐκεῖ, ἀλλὰ στοιχηματίζω ὅτι καὶ τὴν βλέπεις ἀκόμη νοερῶς, τὴν λεπτὴν καὶ μικρὰν ἐκείνην μορφήν, ὅλην νεῦρα, εὐαίσθησιν, εὐφυῖαν. Ἡ ὥραια ἐκείνη ἑλληνικὴ τοῦ προσώπου τῆς κατατομῇ, ὁποῖαν γλυκύτητα δὲν τῇ ἔδιδε! ὁπόσῃν ἔκφρασιν οἱ μεγάλοι βαθεῖς καὶ κατὰ μαυροὶ ὀφθαλμοὶ τῆς. Ὅποῖαν ἡδύτητα τὸ σκυθρωπὸν τῶν χειλέων τῆς μειδίμα, καὶ ἡ ὠχρότης τῆς παρειᾶς. Καὶ σὺ τὴν βλέπεις ἀκόμη ὅταν περιελισσομένη ἐντὸς τῆς πλουσίως κυματιζούσης καὶ ἀπαστραπτούσης αὐτῆς κόμης ἐβυθίζετο ἐπιχαρίτως εἰς τὰ κρυστάλλινα κύματα τῆς μεμο-

νωμένης μικρᾶς λίμνης μας. Ἡ γραφὴ τοῦ Πιτσιάνου ἡ τοῦ Ἀλλύρου δὲν ἐζωγράφισε πλάσμα κομψότερον καὶ θελκτικώτερον. — ὦ! ἡ καλή μου, ἡ πτωχή μου Ἐμμαν!!

Παρήλθον πλέον οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι. Κάλλος, χάριτες, ἐξέλιπον ὡς ἐκείνη διὰ παντός· ἡ ζωὴ μόνον ἐν τῇ μνήμῃ μας. Ἀλλὰ τί ἄλλο εἶναι ἀνάμνησις, εἰμὴ ἀναπαράστασις τοῦ παρελθόντος; Καὶ ἡ ἀναπαράστασις αὕτη ἥτις ἐνίοτε ἀρκεῖ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ψυχὴν μας, εἰς παλαιὰς ἀναμνήσεις, ὁποῖαν κέκτηται ἰσχυρὸν ἐνώπιον συγχρόνων συμφορῶν, ἀνεπανορθῶτων, τρομερῶν;

Ἐξελθοῦσα τοῦ μοναστηρίου τὸ ἡξεῦρες ἡ Ἐμμαν Μοντάλτο, ἦνε πρότυπον κόρης ἐπομένως οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐὰν ὅλοι τὴν ἡγάπων, πλουσιωτάτη καὶ ὠραιωτάτη, συνετὴ, μετριοφρων, ἐλεήμων. Ἀλλὰ δὲν γινώσκεις ὅτι πλέον παντὸς ἄλλου, καὶ ὑπὲρ πᾶν ὅ,τι γήϊνον τὴν ἡγάπα ὁ Πατήρ της. Ἦτο παράδοξος ἡ ἀγάπη αὕτη, ὅπως ἡ φύσις ἐκείνου. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐσπαράσσετο πάντοτε ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς συζύγου του, ἀναρπασθείσης προώρως ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ βίου, ἀπὸ τῆς λατρείας αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ νεαρὰ Κυρία θνήσκουσα τῷ ἔδιδε τὴν μονογενῆ θυγατέρα, καὶ ἀνέστη ἐν ἐκείνῃ. Ἡ αὐτὴ ὄψις, αἱ αὐταὶ κινήσεις ἡ αὐτὴ φωνή, ἡ αὐτὴ ἡδύτης ἐκείνη ἡ χάρις τὸ πᾶν ἦτο αὕτη. Τοιαύτη φαντασίωσις κατεπράυνε τὴν ὀξείαν λύπην του. Ἦτο θέλητρον ἀνέκφραστον, ἦτο θρησκεία εἰδωλολατρείας ἣν ὁ ἀπαρηγόρητος σύζυγος ἀπέδιδε πάντοτε ὡς φόρον εἰς τὴν ἀγαπηθεῖσαν σύζυγόν του, ὡς ἐὰν ἀκόμη ἴστατο πρὸ αὐτοῦ ζῶσα καὶ πλήρης ἔρωτος.

Εἰς χαρακτῆρα οἷος ὁ τοῦ Κόμητος Μοντάλτο οἷον δῆποτε πάθος ἔδει νὰ ᾔ γέρωχον, βαθύ, ἐπίμονον. Ἀλλ' οὐδεὶς ἴσως θὰ ἐφαντάζετο ποτε ὅτι τόση εὐγένεια αἰσθήματος ἡδύνατο νὰ ριζοβολήσῃ ἐν τῇ χαλυβδίνῃ ἐκείνῃ καρδίᾳ. Ἐκ τῶν τραχέων δὲ τοῦ προσώπου του γραμμῶν, ἐκ τῶν ἀποτόμων καὶ διακοπτομένων λόγων του, καὶ ἐκ τῶν ὀρμητικῶν καὶ ἐνίοτε βιαίων πράξεών του, διεγίνωσκε τις ποῖον τὸ ἐν αὐτῷ ἐμφωλεῖον. Τοιαύτης οὐσῆς τῆς φύσεως καὶ τοῦ πάθους ἐκείνου, σοὶ ἀφίνω νὰ φαντασθῇς τὴν ἐκραγεῖσαν τρικυμίαν, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Παῦλος Διρίος μὲ παρρησίαν ναύτου, εἰλικρίνειαν εὐπατρίδου, καὶ εὐγένειαν καλλιτέχνου παρησιάζετο ἵνα ζητήσῃ τὴν χεῖρα τῆς Ἐμμαν. Ἡ καρδία τῆς ἡδὴ ἀπὸ καιροῦ ἀνῆκεν αὐτῷ διότι ἡ κόρη δὲν ἡδύνατο ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν μαγείαν τοῦ ἔρωτος ἐκείνου. Ὁ ἀξιωματικὸς ὠραίος καὶ ζωηρός, ἐνεργητικὸς καὶ γλυκὺς ταυτοχρόνως, γενναῖος καὶ ὑπερήφανος τὴν ὑπέταξεν ἐξ ὀλοκλήρου. Ἐγνώρισθησαν ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ Κόμου, ἐν τῇ μοναδικῇ ἐξοχικῇ ἐπαύλει τῇ ἐναπομεινῶσῃ τῇ θείᾳ μου ἐκ τῆς ἀφανισθείσης πατρικῆς περιουσίας τῆς. Ἐκεῖ συνέσφιγγαν τὰς σχέσεις των, ἐκεῖ ἐπανειλημμένως συνηντήθησαν καὶ ἐκεῖ ἠράσθησαν ἑμμανῶς. Ἡ Ἐμμαν καὶ ἐγὼ ἐδιδαιτώμεθα κοινῶς ἐν τῇ ἐπαύλει καὶ ὁ Παῦλος μικρότερος υἱὸς τῆς θείας διετέλει ἐν ἀδείᾳ. Εἶπον ὅτι ἐξερ-

ράγη τρικυμία, ὤφειλον νὰ εἶπω μᾶλλον τελεία καταστροφή τοῦ κόσμου, ὅτι νέος ἀφανής, ἄνευ προσόδων καὶ ἰσως ἄνευ μέλλοντος, ὅτι εἰς ἀπλοῦς ἀξιοματικὸς τοῦ ναυτικοῦ ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα μέχρι τῆς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς δεσποινίδος, τοῦ μόνου κλάδου τῶν Μοντάλτων, τοῦτο δὲν ἀπῆρσε τόσον εἰς τὸν κόμητᾶ κατ' εὐτυχίαν. Τὸν ἐξηρέθιζε τὸ νυναντίον καὶ τὸν καθίστα, οὕτως εἶπεν, παράφρονα, ἡ σκέψις ὅτι ὑπῆρξεν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνὴρ τόσον τολμηρὸς ὥστε νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ ὅ,τι ἐκέκτητο πολυτιμότερον, τὴν Ἑμμαν του, τὴν ζῶσαν εἰκόνα τῆς λατρευθείσης συζύγου του. Λεπτομερείας παραλείπω, θὰ μὲ ἦγον λίαν μακράν. Σοὶ ἀρκεῖ ὅτι αἱ πικρίαι ὧλων ἡμῶν ὑπῆρξαν μέγισται, ἀνέκφραστοι, τρομεραί, αἱ τῶν δυστυχῶν νέων καὶ πρὸ πάντων τῆς Ἑμμας. Ἡ λεπτοτάτη αὐτῆς ἰδιοσυγκρασία δὲν ἀντέστη. Ἀπελπισ ἐν τῷ ἔρωτί της ταρασσομένη νυχθημερὸν ὑπὸ μιᾶς μόνης σκέψεως, οἱ τῆς πατρικῆς ὀργῆς διηνεκεῖς τρόμοι, αἱ σκληραὶ ἀγωνίαι αἱ ἀγρυπνίαι, τὴν ἡγαγον ταχέως ἐν ἐπικαίρῳ καταστάσει. Ἐπῆλθεν ἀπροσδόκητος ἡ ἀναχώρησις τοῦ Παύλου κληθέντος ὑπὸ τὰς σημαίας, καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ ἔσχατος δονισμός, δὲν ὑπελείπετο πλέον εἰς τὴν δυστυχῇ, εἰμὴ νῆμα ζωῆς, νῆμα λεπτότατον, ὅπερ ἀπλοῦν φύσημα θὰ ἔκοπτε.

Ἀλλὰ τὸ φύσημα ἐκεῖνο δὲν ἐπῆλθε, καὶ ἐφάνη εὐτύχημα. Τὸ νυναντίον ἡ σωτηρία ἦλθεν ἀκριβῶς ἀφ' οὗ σημείου ἤρξατο τὸ κακόν. Τὰ παθήματα τοῦ λατρευομένου πλάσματος, ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος τοῦ νὰ τὴν χάσῃ ἐτάραξαν καταπληκτικῶς τὴν καρδίαν τοῦ σιδηροῦ ἐκείνου ἀνθρώπου. Ἰσως ἐνδομύχως ἡσθάνετο ὅλως ἐναντίον ἐκείνου ὅπερ ἔλεγεν, ἀλλ' οἱ λόγοι του ὑπῆρξαν λόγοι εἰρήνης παρηγορίας ἐλπίδος. Καὶ οὗτος ἀκόμη ἐδέησε νὰ ὑποστῇ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φυσικοῦ ἐκείνου νόμου καθ' ὃν «τόσῳ μᾶλλον ὑποχωρεῖ τις ὅσῳ ἰσχυρότερα ὑπῆρξεν ἡ ἀντίστασις». Ἡ ἐλπίς μετετρέπη εἰς ὑπόσχεσιν, καὶ ἡ Ἑμμα ἀνεκλήθη ἐν τῇ ζωῇ. Νὰ ὀπισθοχωρήσῃ δὲν ἤδυνάτο πλέον ὁ Κόμης, διὰ τοῦτο παρεσύρθη πλέον ἢ ὅσον ἐνόμιζε τις δυνατόν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ἔνωσις τῆς Ἑμμας καὶ τοῦ Παύλου Διριρίου ἀπεφασίσθη. Τὸ ὑπερωκεάνιον σύρμα ἀνήγγειλε τὸ εὐάρεστον νέον εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον. Ἐκ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ἡγκυροβολημένου ἐν ταῖς ὕδασι τοῦ Ρίου καὶ τῆς Πλάτας ὁ νέος ναύτης συγκινημένος πετῶν, διήνυσεν τὴν ἄμετρον ἀπόστασιν, ἣν πρὸ αὐτοῦ εἶχε. Καὶ ἐπανεῖδε τὴν φιλάττην του, καὶ τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὴν ἐκάλυψε διὰ φλογερῶν φιλημάτων. καὶ τῇ ἐψιθύριεν εἰς τὸ οὐς τὴν γνωστὴν τοῦ ἔρωτος λέξιν. Θεὲ Θεέ, ὅποια ἀνέκφραστος ἡδονὴ ἐν τῇ ἐπινύδῳ ταύτῃ ἐστερημένη πλέον παθημάτων καὶ φόβων, ἡλικὴ χαρὰ διεχέετο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀναλογιζομένων τὸ ἐπιθυμώτατον μέλλον, ἂν οὐχὶ προσεχὲς τοῦλάχιστον ἀναμείρητον.

Ἀλλ' ὁ καιρὸς παρέρχεται πολὺ ταχύτερον ἢ ὅσον ἐπι-

θυμοῦσιν οἱ ἄθλιοι θνητοὶ οἵτινες κατὰ παράδοξον ἀντίφασιν ἀγαπῶντες ἀπείρως τὴν ζωὴν, εὐχονται διηνεκῶς ἵνα ἐπισπευθῇ τὸ τέλος τῶν.

Ἡ τόσον ἐπιθυμητῶς ἀναμενομένη ἡμέρα προσήγγιζε γιγαντιαίοις βήμασιν. Ὁ Παῦλος τυχὼν μακρᾶς ἀδείας εἶχε πλεύσει τὰ πελάγη, καὶ εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς Μασσαλίαν ἐκεῖθεν εἶχε τηλεγραφῆσαι δεκάτην φορὰν εἰς τὴν Ἑμμαν του. Τὸ Λακωνικὸν ἐκεῖνο λεκτικὸν δὲν ἦτο ἄμοιρον εὐγενείας, θερμότητος καὶ πυρετώδους ἀνησυχίας· ἀλλ' οἱμοῖ ἔφερε βραδύτητα εἰς τὴν ἀφιξίν, βραδύτητα βραχυτάτην ἄλλως τε, ... ἰσως μιᾶς ἡμέρας ἰσως ὥρων, ἀλλὰ πικροτάτην διὰ τὴν Ἑμμαν ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα ἤδη φοβουμένην, ἀνησυχούσαν. ... Ἀλλ' οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι. Ὁ νέος ἀξιοματικὸς πρὶν ἢ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἔδει νὰ ἐκπληρώσῃ παρὰ τῷ ὑπουργῷ ἐμπιστευτικὴν ἀποστολήν, ἣν ἀναχωρῶν ἔσχε παρὰ τοῦ κυβερνήτου του. Ἐκινδύνευον δὲ τὰ συμφέροντα, ἰσως δὲ καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἡμετέρων ὁμοεθνῶν καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ τοῦ στόλου μας ναυλοχοῦντος ἐν ταῖς μεμακρυσμέναις ἐκείναις θαλάσσαις, ἂν αἱ δι' αὐτοῦ αἰτούμεναι προμήθειαι ἐβράδυναν. Ἰνα κερδίσῃ καιρὸν, ἵνα καταπραύνῃ ὀλίγον τὴν ἀδημονίαν καὶ τὰς ἀνησυχίας τῆς Ἑμμας ἀπεφάσισεν ὥστε ἡ τελετὴ τοῦ γάμου νὰ τελεσθῇ τὴν αὐτὴν πρωΐαν τῆς ἀφίξεως τοῦ Παύλου. Καὶ ὁ πτωχὸς Κόμης ἐνήργησεν ἐπὶ τούτῳ μετὰ μοναδικῆς δραστηριότητος, θεωρῶν ὡς εὐεργέτημα νὰ ἐπιταχύνη τὴν τελετήν, ἥτις διὰ τὴν καρδίαν του ἦν καταστροφή.

Ἡ αὐγὴ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνέτειλε διαυγεστάτη ἐν τῷ ὀρίζοντι. Μεγίστη δὲ ἦν κίνησις ἐν τοῖς μεγάροις τοῦ Μοντάλτο, ἐγὼ αὐτὴ ἦτις ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν ἀπεμακρυνόμην τῆς Ἑμμας, ἐπολλαπλασιάσθη ἵνα ἐξαρκέσω εἰς ὅλα. Ἡ νέα νύμφη ὠραία ἐν ὅλῃ της τῇ χάριτι, συνελθοῦσα ὀλίγον ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἀγωνίας τῶν προηγθεισῶν ἡμερῶν, παρὰ τὸ σύνηθες φαίδρα καὶ γαλήνιος, ἐφαίνετο ὡς εὐγενὴς τις Μοῖρα. Ὁ νυμφικὸς πέπλος κατήρχετο μέχρι ποδῶν καὶ ὁ ἐκ λευκῶν βόδων στέφανος ἀπετέλει χαρίεσσας ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μελανίζουσαν αὐτῆς κόμην. Ἐκατοντάκις παρετήρησε τὸ ὥρολόγιον καὶ ἑκατοντάκις τὸ κατηγόρησεν ἐπὶ ὑπερβολικῇ βραδύτητι, πᾶσαν στιγμὴν προέβαλεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου, πᾶς κρότος τροχῶν πᾶσα ἀντήχησις κώδωνος ἦτο κατὰθλιψὶς τῆς καρδίας της. Ἐγὼ τὴν παρετήρουν, καὶ συνεκρατεῖτο. Κατέβαλεν ὑπερφυσικοὺς ἀγῶνας ἵνα κρύψῃ τὴν ταραχὴν της ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ ἐμοῦ ἀκόμη, τῆς ἀρίστης φίλης της, τῆς ἀδελφῆς της.

Ἀλλ' ἀκούεται μακρὰν συριγμὸς ἀτμοῦ μηχανῆς. ... καὶ αὐξάνει. ... καὶ βραδύνει. ... καὶ σιγᾷ. ... Ἰδοὺ. ... ἡ ἀμαξοστοιχία σταματᾷ. ... Ἦδη ἐκεῖνος κατέρχεται. ... καὶ τρέχει. ... καὶ πετᾷ. ... ὀλίγα λεπτὰ ἀκόμη, καὶ θὰ ᾖ μετὰ τῶν βραχιόνων της. ... Σιωπὴ. ... Ὁ κωδωνίσκος κρούει θορυβῶδως. ... Κάποιος ἀνέρχεται. ... κάποιος

πλησιάζει... βήματα ἐν σπουδῇ ἀντηχοῦσιν ἐν τῇ γειτο-
νικῇ αἰθούσῃ. Εἶναι ἐκεῖνος, ἐκεῖνος ἀναμφιβόλως. Εἶναι ὁ
Παῦλος ὑπὸ ἔρωτος καὶ ἐλπίδος φλεγόμενος. Παῦλε, Παῦλε,
καὶ τὴν βλέπω ἀκόμη. τὸ πτωχὸν πλάσμα, νεκρὸν ὡς
πτῶμα ἐπακουμβῶσαν ἐπὶ τοῦ κεχουσμένου ἀνακλίντρου
τῆς καὶ ἀναμένουσαν ν' ἀνοιχθῇ ἡ θύρα. Νὰ σπεύσῃ πρὸς
συνάντησίν του, ἴσως δὲν τῇ ἤρκεσαν αἱ δυνάμεις. "Ὁλη
τῆς ἡ ζωὴ συνεκεντροῦτο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ λοιπὸν
ἐφαίνετο ὡς ἀγαλμα. Μίαν στιγμὴν ἀκόμη καὶ ἡ θύρα ἡ-
νοιξε. "Ἄλλ' οἱμοὶ οὐχὶ ἵνα εἰσέλθῃ ὁ νέος Διρίος. Δὲν ἦτο
ἐκεῖνος, ἀλλὰ τηλεγράφημα τοῦ ἐκ Γενέθης. "Ἀφίχθεις ἐκεῖ
εὔρε τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ ἀμέσως εἰς τὸ πλοῖον
του, ὅπερ πλησιέστιον πρὸς συνάντησίν του ἔπλεε. Εἶχε κυ-
ρηχθῇ ὁ πόλεμος. "Ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς
θαλάσσης ὤφειλον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ σχετικὰ τῶν σώ-
ματα. Πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀπουσιάσει θὰ ἐκηρύσσεται λειπο-
τάκτης. "Ὁ Παῦλος εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην ἔμεινεν ὡς
κεραυνόπληκτος· ἀλλ' οὔτε κἂν πρὸς στιγμὴν ἀμρεταλάν-
τευσθαι μεταξύ καρδιάς καὶ καθήκοντος, μεταξύ τῆς λα-
τρευομένης γυναίκας καὶ τῆς πατρίδος. Καὶ ὅμως δὲν ἠδύ-
νατο ν' ἀπέλθῃ χωρὶς νὰ ἐπαινίδῃ τὴν φιλτάτην του "Εμ-
μαν, τοῦλάχιστον ἀπαξ, ἴσως διὰ τελευταίαν φορὰν. Καὶ
ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ ἀναβολὴν 24 ὥρων, ... εἰκοσι τεσ-
σάρων καὶ οὐχὶ πλέον. Τοῦτο περιεῖχε τὸ τηλεγράφημα καὶ
παρεῖχεν ἐλπίδας καλῆς ἐπιτυχίας. "Ἐὰν ἡ "Εμμαν ἀνέγνω-
σεν ὅλον, ἢ ἂν ἀναγινώσκουσα τὸ ἡννόησε δὲν δύναμαι νὰ
τὸ εἶπω, γινώσκω ὅμως ὅτι ἄμω ὡς ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμούς
ἐπὶ τοῦ φύλλου ὅπερ τῇ ἐπαρουσίαζον ἔπεσεν αἰφνιδίως χα-
μαί. "Ἰσχυρότατος παλμὸς τὴν κατέλαβε καὶ ἦτο φοβερὸν
νὰ βλέπῃ τις τὸ μικρὸν καὶ λεπτὸν ἐκεῖνο σῶμα, συστρεφό-
μενον, καὶ κύματα ἀφρώδους αἵματος ἐκ τοῦ στόματος ἐκ-
βάλλον. Κατελήφθη ὑπὸ σκοτοδίνης, ἔμεινα ἐμβρόντητος
μὴ γνωρίζουσα πῶς νὰ τὴν βοηθήσω, καὶ ἀμφιβάλλουσα
ἂν ὤφειλον νὰ τὸ πράξω. "Ἐξέβλαλα φοβερὰν κρυγὴν, ὥρ-
μησα πρὸς τὴν θύραν καὶ πᾶρχυτα ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια
ἔδραμε. Πρὸ παντὸς ἄλλου ἀφίκετο ὁ δύσμοιρος πατήρ, ἡ
ἀπελπισία τοῦ ὁποίου δὲν ἐκφράζεται διὰ λόγων. "Ἐπροξέ-
νει φρίκην, οἶκτον, τρόμον. Δὲν ἔστρεψε τὸ βλέμμα ἀπὸ
τῆς θυγατρὸς ἣτις ἐφαίνετο ἤδη ἀσθενῶς κατὰ τοῦ θανά-
του παλαίουσα.

Πανταχόθεν προσέδραμον ἱατροί. "Ἐχορηγήθησαν φάρ-
μακα παντὸς εἶδους. Προσεπλήθησαν νὰ ἀνοίξωσι δίοδον εἰς
τὸ αἷμα, πλὴν μάτην.

Οἱ ἱατροὶ ἀπαγγέιλαντες τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν ἐξῆλθον
σιωπηλοὶ ἐκ τῆς κατοικίας ἐκείνης, ὅπου εἰσῆλθεν ὁ θάνα-
τος. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῷ οἰκτροτάτῳ συμβάντι δὲν
ἐκράτησαν τὰ δάκρυα. "Ὁ κόμης ἔμεινεν ἀπολιθωμένος πρὸ
τοῦ ἀψύχου ἐκείνου σώματος, πλήρους ζωῆς, ἐλπίδων, ἔρω-
τος ὀλίγας στιγμὰς πρὶν. "Ὁρρότατος, τοὺς βραχίονας ἐ-
σταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους ἔχων, μὲ ὑαλῶδες βλέμμα,

ἵστατο ὀρθίος, ἀκίνητος θεωρῶν τὸ πλάσμα του, κείμενον
ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ ἀκόμη κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς νυμφι-
κῆς ἐσθῆτός τῆς.

Εἰς τῶν πιστοτέρων ὑπηρετῶν του ἔσχε τὸ θάρρος νὰ
ἀποπειραθῇ ὅπως τὸν ἀπομακρύνῃ ἐκεῖθεν ἀλλ' ἀνωφελῶς.
Οὔτε ἠθέλησε νὰ κινηθῇ οὔτε εἰς ἄλλον ἐπέτρεψε νὰ ἐγγί-
σωσι τὴν "Εμμαν του.

Εἶτα ἐρρίφθη ἐν τῇ πρώτῃ ἀκινήσει, οὕτω δὲ ἔστη ἐπὶ
ὄρας ὀλοκλήρους παρὰ τὸ ἐπιθανάτιον προσκέφαλον. "Ἡ
μοιραία ἡμέρα διήνυσεν τὴν πορείαν τῆς, ἡ μαύρη νύξ ἐκά-
λυψε τὸ σύμπαν διὰ τοῦ πέπλου τῆς, οὗτος δὲ οὐδαμῶς
ἐκινήθη. Συγγενεῖς, φίλοι, πρόσωπα παντὸς βαθμοῦ, καὶ
πάσης κοινωνικῆς τάξεως ἀντιπαρήλθον ἔκλαυσαν, ἀλλ'
οὗτος περὶ οὐδενὸς ἔσχε φροντίδα, οὐδὲ κἂν παρέτήρησεν.
"Ὅτε δὲ ἦλθον ἵνα τὴν μεταφέρωσι συνεταράχθη σφόδρα,
καὶ ὁ κλονισμὸς ἐκεῖνος ὑπῆρξε τρομερός! ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖ-
νος οὐδέποτε εἶχε κλαύσει, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐφαίνοντο μὴ
ἐπὶ τούτῳ πλασθέντες.

"Ἄλλ' ὅτε ἦλθον ἵνα καταθέσωσι τὸ λείψανον ἐν τῷ φε-
ρέτρῳ, δύο παχέα δάκρυα, δύο μόνον διηυλάκωσαν τὰ ἰσ-
χνᾶς καὶ ἡλιοκαεῖς παρειάς του. "Ὅλα τοῦ σώματός του
τὰ μέλη ὑπὸ δεινοῦ κατελήφθησαν τρόμου.

"Ἐκτὸς αὐτοῦ οὐδεὶς τὴν ἤγγισε. "Ἡθέλησεν οὗτος ἵνα
κατέλθῃ αὕτη εἰς τὸν τάφον τῶν προγόνων τῆς, φέρουσα
τὴν λευκὴν τῆς ἐσθῆτα τὸν ἐκ βόδων στέφανόν τῆς καὶ ὅλα
τῆς τὰ κοσμήματα. "Ἡ σκέψις αὕτη τοῦ κόμητος, ἦν σκέ-
ψις καλλιτέχνου, ποιητοῦ, καὶ πρίγκιπος ὁμοῦ, διότι εἰ πο-
λύτιμοι ἐκεῖνοι λίθοι καὶ τὰ κοσμήματα ἀπετέλουν θησαυ-
ρον. "Ἐναντίον τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ δόγματος, τὴν συνώδευσεν
αὐτὸς οὗτος εἰς τὴν τελευταίαν τῆς κατοικίαν, οὐδὲ ἠθέ-
λησεν μεθ' ἐκυτοῦ ἄλλους, πλὴν τῶν τοῦ οἴκου του ὑπη-
ρετῶν. Οὔτε ἱερεῖς, οὔτε νεκρικαὶ λαμπάδες οὔτε ψαλμω-
δίαι προηγήθησαν, ἢ εἶποντο τοῦ φερέτρου, ὅπερ κεκαλυμ-
μένον ὑπὸ πολυτιμοτάτου κυανοῦ ὑφάσματος, πεποικιλ-
μένου ὑπὸ ἀργυρῶν ἀστέρων, ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν τῆς τι-
μῆς ἐπὶ τῆς ἐπισήμου μεγάλης ἀμάξης, μεγαλοπρεπῶς κε-
κοσμημένης ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ χρυσωμάτων. "Ἀντι-
κρὺ τοῦ φερέτρου ἐκάθησεν οὗτος, ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν,
ἀνῆλθον ὑπηρετῆται ἐν μεγάλῃ οἰκοστολῇ. "Ἱποκόμοι, Ἱπη-
ρέται, ὑπηρέτριαι καὶ θαλαμηπόλοι πενθίμως ἐνδεδυμένοι,
ἡνοιγον καὶ ἔκλειον τὴν ἐπικήδειον συνοδείαν μᾶλλον δι'
ἀπόκρεω ἢ διὰ κοιμητήριον. Τὴν παραδόξον ταύτην συνο-
δεῖαν ἀφίχθεις, εἰς τὸν οἶκον τῶν νεκρῶν ἀνέμενε παρὰ
τὰς κιγκλίδας, παχύσκαρκος ἐρυθρόχρους ἱερεὺς, ἀληθὲς ἀν-
τίτυπον τοῦ Βάκχου "Ἄμω ὡς κατετέθη τὸ φέρετρον ἐν τῷ
νεκρικῷ θαλάμῳ, ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος ἐνδεδυμένος τὰ ἄμφια
τῆς τελετῆς ἐπλησίασε ψάλλον τὴν νεκρώσιμον ἀκολου-
θίαν. "Ἄλλ' ὁ εὐπατρίδης δὲν τῷ ἔδωκε καιρὸν νὰ ἐξακο-
λουθήσῃ, καὶ δεικνύων σκυθρωπῶς τὴν θυγατέρα του,
ἐφέλλισεν, εἶναι περιττόν, δὲν ἔχει ἁμαρτίαν.

Ὁ ἱερεὺς ἀπεσύρθη εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης, οὐδαμῶς εὐχαριστηθεὶς, καὶ μετ' ἐκείνου ἀπεμακρύνθησαν ὅλοι, πλὴν τοῦ πατρός, ὅστις ὑπὸ τὴν μελαγχολικὴν καὶ ἀμυδρὰν τῆς κρεμαμένης ἀπὸ τῆς ὀροφῆς λυχνίας, ἔστη ὀρθίως πρὸ τοῦ ἀνοικτοῦ φερέτρου. Ὁ δυστυχέστατος ἀνὴρ ἐθεώρησε πάλιν ἐπ' ὀλίγον τὸ ἀγγελικὸν πρόσωπον τῆς ἀπολεσθείσης θυγατρὸς του. ἥτις ἐφαίνετο ἡδέως κοιμωμένη. Τὴν ἡσπάρθη εἰς τὸ μέτωπον, ἀπέκοψεν ἀπὸ τῆς κόμης αὐτῆς βόστρυχον, τὴν ἡσπάρθη αὖθις ἐκ νέου, εἶτα μετ' ἀδιηγήτου ἀγωνίας ἀπεμακρύνθη. Τὸ φέρετρον ἐπανεκλείσθη προσεκτικῶς καὶ κατετέθη εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τάφον. Ἡ ἁμαξὰ ἐπέστρεψε κενὴ εἰς τὸ μέγαρον, ὁ Κόμης ἀπῆλθε διατρέχων τὰς πεδιάδας, οὐδὲ ἐτόλμησε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ κανεὶς. Ἐνῶς ἡ σκηνὴ αὕτη διεδραματιζέτο ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ἄλλη οὐχ ἥττον συγκινητικὴ καὶ τρομερὰ συνέβαιεν ἐν τῷ οἴκῳ, ὅπου μὲ εἶχον ἀφήσει σχεδὸν ἐκτὸς ἐμαυτῆς.

Ὁ Παῦλος ἀφίκετο. Ἀγνοῶν τὸ τρομερὸν συμβεβηκός — διότι ὁ μόνος ὑπηρέτης δὴ συνήνησε, δὲν ἐτόλμησε νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τι, — διέτρεξεν οὗτος τὰς ἐρήμους αἰθούσας.

Ἀπαισία προαίσθησις τὸν καταλαμβάνει, ὁ κάματος, δὴν ὑπέστη, τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου, ἔρω, ἀνησυχία τὸν ἐξάπτουσι. Δὲν γινώσκει τὸ ἀληθές, ἀλλὰ μαντεύει, ἀλλ' αἰσθάνεται ὅτι δι' αὐτὸν συμβαίνει τι ὀδυνηρόν. Καὶ ἐπὶ τέλους ἐκ τῆς ἐμῆς ὀψεως καὶ τῆς ἀπελπισίας μου λαμβάνει τὴν σκληρὰν τούτου βεβαιότητα. Θαῦμα ἦν πῶς δὲν ἔμεινε κεραυνόπληκτος. Τὸ πρόσωπόν του κατέστη κάτωχρον καὶ ἡ ὠραία ἀνδρική φυσιογνωμία του ἀπαισίως ἠλλοιώθη. Ἐσуре πάραυτα τὸ ξίφος του ἵνα διαιρέσῃ τὴν καρδίαν του. Ἐξέβαλον κραυγὴν τρομεράν, ὥρμησα κατ' αὐτοῦ ὅπως ἀποτρέψω τὸ κτύπημα. Θεῖσα ἐν κινδύνῳ τὴν ζωὴν μου αὕτην. Ἀμα ὡς ἡδυνήθη προσεπαθήσα ἐν τῷ μέσῳ τόσων λυγμῶν νὰ τῷ δώσω παρηγορίαν τινά, καὶ νὰ τῷ ἐμπνεύσω θάρρος, ἐγὼ ἥτις τόσου θάρρους καὶ παρηγορίας εἶχον ἀνάγκην. Οὗτος ἐν μελαγχολικῇ σιωπῇ ἤκουσε τοὺς λόγους μου. Ἀλλ' ὅταν ἐμποδισθεῖσα ὑπὸ νέου ἀνυποφόρου στεναγμοῦ, εἰσήγησα πρὸς στιγμὴν, ἐκεῖνος ἐκινήθη ὀρμητικῶς.

Καὶ ποῦ Παῦλε; ! ποῦ; ! ἀνέκραξα τρέχουσα ὀπισθὲν του. Πρὸς ἐκείνην διὰ τελευταίαν φορὰν ἀπεκρίθη ἐκεῖνος σκυθρωπῶς. Ἐμπνευσίς τις μοὶ ἐπῆλθεν ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας μου καί,

Σὲ ἀκολουθῶ εἶπον αὐτῷ,

Ἐξήλθομεν χωρὶς οὐδένα νὰ εἰδοποιήσωμεν χωρὶς νὰ παρεμβάλωμεν ἀναβολὴν τινά. Ἡ ὥρα εἶναι προκεχωρημένη, ὁ οὐρανὸς μέλας, τὸ νεκροταφεῖον ἀρκετὰ μακρὰν.

Ἐβαδίζομεν ταχέως ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον, χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρωμεν. Οὐτε κάματος μᾶς ἐνίκησεν οὔτε ἐσταματήσαμεν ποσῶς. Καὶ ὅμως ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κιγκλιδωτὸν ἦν ἡδὴ νύξ βαθεῖα. Ἐκρούσαμεν ἐπανελημμένως τὸν κῶδωνα καὶ βιζίως. Ἡ παρατεταμένη κρούσις αὐτοῦ ἐξέπεμψεν ἦχον γοερὸν καὶ θρηνώδη. Ἰσως αἰκαρδίαι μας ἐπανελάμβανον τὴν ἀντήχησιν τούτου.

Πάντες δὲν ἐκοιμῶντο ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῶν νεκρῶν. Ἐκ τινος περὶ τοῦ μικροῦ, ἰσογείου, ἐξήρχετο φῶς ἀμυδρόν, ὑποτρέμον ὥσπερ σβυνομένης λαμπάδος. Κρούομεν ἐκ νέου ἰσχυρότερον, ἀλλ' οὐδεὶς προσέδραμεν. Ἀνυπομονῶν ἐπὶ τῇ ἀναβολῇ, ἐξοργισθεὶς ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ ἐμποδίῳ ὁ Παῦλος ἤρπασε τὸ κιγκλιδωτὸν διὰ τῶν νευρωδῶν αὐτοῦ βραχιόνων, ἵνα βιάσῃ τὴν εἰσοδόν.

Ἐπὶ τῇ πρώτῃ ὥθῃσει, ἡ κάλλιον ἐπὶ τῇ μόνῃ ἐπαφῇ τῆς χειρὸς του, αἱ κιγκλίδες ἐκείναι ἤνοιξαν.

Ὁδηγὸν τὴν ἀσθενῆ ἐκείνην λάμψιν ἔχοντες διηυθύνθημεν πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ οὐδὲν εὗρομεν ἐμπόδιον. Ἡ θύρα αὐτῆς ἦν ἡδὴ ἠνεωγμένη, εἰς δὲ τὸ βάθος διεκρίνετο ἡ ἀνημμένη λυχνία τοῦ νεκρικοῦ θαλάμου. Ρίγος καὶ φρίκη μὲ κατέλαβεν. ἵνα δὲ μὴ πέσω ἤρπασα τὸν βραχίονα τοῦ Παύλου, ἀλλ' οὗτος οὐδὲ καὶ ἐπρόσεξεν εἰς τὸ κίνημά μου. Ἀκολουθῶν τὴν ὀρμητικὴν πορείαν του μὲ ἔσυρε βιαίως μεθ' ἐαυτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσήλθομεν.

Θεέ!! ὅποτον θέαμα δὲν εἶδον τότε!!!

Φέρετρον ἀποκεκαλυμμένον, πτώμα, φάντασμα, ὀπτασία ἐπὶ τέλους, τρομερὰ τὴν ὄψιν. Ἀνακαθημένη προέτεινε δύο βραχίονας μακροὺς μακροὺς, ἰσχνούς, δυσκάλυπτους. Κατάλευκος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν πλὴν δύο λεπτῶν σειρῶν αἵματος, αἵτινες ἀπὸ τῶν ὧτων ἤρέμα κατήρχοντο καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ στήθους.

Πέπλος ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἔπεσον χαμαὶ ὑπτία, σχεδὸν λειπόθυμος. Ταυτοχρόνως ὠρυγὴ σπαραξικάρδιος μοὶ ἐπληξεν τὸ οὖς καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον τὸν βαρυαλγὴ σύντροφόν μου ὀρμῶντα πρὸς τὸ φέρετρον καὶ ἐναγκαλιζόμενον αὐτήν. Ὁ Παῦλος πραγματικῶς ἀνεγνώρισε τὴν Ἐμμαν ὑπὸ τὴν τρομακτικὴν ταύτην μορφήν, καὶ ἐρρίφθη ἐπ' αὐτῆς ἐν ἀπέλπιδι ἐγκαταλείψει

Ἡ Ἐμμαν δὲν εἶν' νεκρά. Ἐπιστεύθη ὡς τοιαύτη ἕνεκα τῶν ὑπερμέτρως παραταθέντων σπασμῶν. Ἡ ἀπληστία τοῦ νεκροθάπτου τὴν ἀνεκάλεσεν εἶτα ἐν τῇ ζωῇ. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔμαθε τὰ τῶν πολυτίμων κοσμημάτων, ἅτινα ἐστόλιζον τὸν τράχηλον αὐτῆς, τὸ στήθος, τὰ ὦτα. Εἶχεν ἰδεῖ τὴν θαμβοῦσαν αὐτῆς λάμψιν, ὅτε ὁ πατὴρ ἀπετύπωσεν ἐπὶ τῶν ψυχρῶς αὐτῆς χειλέων τὸ τελευταῖον φίλημα. Ἐπὶ τῇ θεᾷ ταύτῃ μεγάλῃ σκοτοδίνῃ τὸν κατέλαβε, μέγας πόθος τοῦ νὰ γείνη κύριος τοῦ θησαυροῦ ἐκείνου καθ' αὐτὸ πολυτίμου, μυθώδους δὲ δι' αὐτόν. Ἀλάστωρ δαίμων τῷ ἐτάρασσε τὴν καρδίαν καὶ δὲν τὸν ἄφινε πλέον νὰ ἡσυχάζῃ. Τῷ ἐφαίνετο καὶ πάντοτε ὅτι οἱ ἀδάμαντες ἐκεῖνοι καὶ ὁ χρυσὸς ἐσελάγιζον πρὸ τῶν ὀμμάτων του, ὡς ἐὰν πράγματι ἔκειντο πρὸ αὐτοῦ. Καὶ ἐφαντάζετο ἐν τῇ φλεγομένῃ φαντασίᾳ του τὰς ἀπολαύσεις ἃς θὰ τῷ ἐπρόξενουν ἡ ἀπόκτησις τοιούτου θησαυροῦ καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτοῦ πολυτέλεια — καὶ περιστρεφέτο ἐπὶ τῆς καίτης του ὡς ὁ Δαίτιος ἀσθενής, χωρὶς νὰ εὗρίσκη ἡσυχίαν καὶ ἡ ἀχυρὴν στρωμνὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστήριζε τὸ ἀπνηυδικὸς πλευρόν του, τῷ ἐφαίνετο πλήρης ἀκανθῶν καὶ τριβόλων. Ἀλλ' αἰφνης ὡς ὑπὸ βίας ὠθούμενος πηδᾷ ἔξω τῶν βρωμερῶν σκεπασμάτων, τὸ ρυπαρὸν καὶ κάτισχνον ἐκεῖνο ἀνθρωπάριον, καὶ οὕτως ὡς εὗρίσκετο, τρέχει ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ κοιμητηρίου ἐκεῖ ὅπου ἦσαν οἱ τάφοι τοῦ Μοντάλτου. Σκέψις τις ἐξ ἀπροόπτου διῆλθε τὸν νοῦν του καὶ ἡ σκέψις αὕτη τὸν κατέπεισε. Τὴν πρωτὰν τῆς ἐπαύριον τὸ πτώμα τῆς εὐγενοῦς δεσποινίδος θὰ κατήρχετο διὰ παντός εἰς τὸν τάφον ἐξησφαλισμένον ἐντὸς διπλοῦ μολυβδίνου φερέτρου. Ἰσως θὰ τῇ ἀφήρουν ὅλον ἐκεῖνο «τὸ καλὸ τοῦ Θεοῦ...» ἀλλὰ βεβαίως θὰ ἡμποδίζον οἰονδήποτε τοῦ νὰ γείνη κύριος τούτου. Ἡ μακρὰν πλάξ, ἣν πολλοὶ ὁμοῦ ἀνθρώποι δὲν ἤρουν νὰ κινήσωσι θὰ ἐκάλυπτε τὸ μνημεῖον καὶ τότε χαῖρε τύχῃ, χαῖρε διὰ παντός. Καὶ δὲν ἐδίστασε

πλέον. Καθησύχασε και ήτοιμάσθη μεθ' ὅλης τῆς ἀναπαύσεως διὰ τὸ μικρὸν ἔργον. Ἐγίνωσκεν οὗτος ὅτι ὁ καιρὸς δὲν θὰ τῷ ἔλειπεν, οὔτε οἱ νεκροὶ θὰ τὸν ἐμπόδιζον. Φορτωθεὶς τὸ φέρετρον ἐπὶ τῶν γωνιωδῶν ὤμων τοῦ τῷ ἐπανεφέρεν εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον καὶ ἐκεῖ τὸ ἀπεκάλυψε. Τὸ πτωχὸν πλάσμα ἔμενε πάντοτε κατάλευκον, ἀκίνητον, κατὰξηρον. . . . ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον εὐαναγνώριστον. Καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀθλιὸς ὡς ἐξωμολογήθη εἶτα δὲν ἀντέστη ἐπὶ τῇ θῆφ καὶ ἀμέσως ἀπεσύρθη ἐντρομος. Μεγάλῃ ἀλλοίωσιν εἶχε συμβῆ, μεγάλη ἀταξία ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ πτώματος ἐκείνου. Τὸ πῶς, ἦν μυστήριον καὶ δι' αὐτόν. Ἡ κόμη τῆς Ἑμμάς, ἡ ὥραία ἐκείνη μέλαινα κόμη κατέστη λευκὴ ὡς ὁ ἀργυρὸς· οἱ πολύτιμοι λίθοι, τὰ κοσμήματα, πεπιεσμένα ἢ συντετριμμένα ἦσαν ἐκτὸς τῆς θέσεώς των, διεσπαρμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ σώματος, ἢ εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου. Ἡ λευκὴ μεταξίνη ἐσθῆς ξεσχισμένη καὶ αὕτη κατὰ τὸ στήθος ἔπιπτεν εἰς ῥάκη· τὸ μέτωπον αἰ παρειαὶ πλήρεις μωλώπων, ἀμυχῶν, καὶ αἱματηρῶν κηλίδων, οἱ ῥόδινοι ὄνυχες ἦσαν ἀπαισιῶς τεθραυσμένοι ἀνεστραμμένοι καὶ ἔρρικνυμένοι. Τὸ ὄλον ἦτο νέον καὶ τρομερὸν θέαμα, ὅπερ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ, οὐδὲ λόγος πιστῶς νὰ περιγράψῃ.

Πρὸς στιγμήν ὁ νεκροθάπτης περίφοβος συνεστάλη, δεισιδαιμονία, φόβος. τὸν ἀνεχαίτισαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ ἀπληστία τὸν ἐνίκησε. Μὲ ἱερόσυλον καὶ τρέμουσαν χεῖρα ἤρξατο συλλέγων τὸν ἤδη ἰδικόν του θησαυρόν. Δὲν ὑπελείποντο πλέον εἰμὴ τὰ ἐνώτια. Μὴ δυνάμενος νὰ τὰ ἀνοίξῃ τὰ ἀποσπᾷ βιαίως διὰ τῶν δύο χειρῶν ταυτοχρόνως. Κατὰ τὴν κτηνώδη ἀπόσπασιν, δύο ῥανίδες αἱματος ἀναβλύζουσιν ἀπὸ τῶν διαρραγέντων ὤτων, καὶ μακρὸς στεναγμὸς βαθὺς ἀκούεται στιγμιαίως ἐν τῷ μέσῳ τῆς θανατώδους ἐκείνης σιγῆς. . . . Καὶ τὸ πτώμα κινεῖται. . . . ἐγείρεται, καὶ ὁ κώδων κρούεται ἰσχυρότατα. . . . καὶ ἀκατάσχετος τρόμος κατέχει τὸ ἐλεινὸν πλάσμα. Φεύγει οὗτος, ὁρμᾷ ἔξω τοῦ θαλάμου ἐκείνου, ἔξω τοῦ κοιμητηρίου διασκορπίζει ἀφθόνως κατὰ τὸν δρόμον τοῦ τὰ κακῶς ληφθέντα κοσμήματα, καὶ φρενήρης φεύγει πρὸς τὴν ἐξοχὴν, ὡς διωκόμενος λύκος ὠρυόμενος.

Μετὰ στιγμᾶς τινος εἰσερχόμεθα ἡμεῖς. Τὴν εἶχον θάψει ζῶσαν τὴν πτωχὴν Ἑμμαν. Ἐξυπνήσασα ἐντὸς τοῦ τάφου ἐκείνου κατέβαλεν ἀγῶνας τιτάνος ἵνα ἀπελευθερωθῇ, ἀλλ' ἀνωφελῶς. Οἱ προσφιλεῖς τῆς, οἱ φίλοι, οἱ ὑπηρέται εὐρίσκοντο μακρὰν καὶ δὲν ἤκουον. Οὔτε οἶκτος, οὔτε ἔρωτος ἠδύνατο νὰ τὴν ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου τόπου ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἀπέσπασεν ἐπ' ὀλίγον ἡ ἀνθρωπίνη ἀπληστία. Τὸ μικρόψυχον ἔργον τοῦ νεκροθάπτου ἐκείνου τὴν ἔκαμε νὰ ἀναπνεύσῃ τὰς ζωϊκὰς αὔρας ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης, προσωρισμένης ποτὲ διὰ ζεύγους ὅπερ οἱ οὐρανοὶ ὑπέσχοντο ὀλβίον.

Ἄλλ' οἱμοὶ τῆς ἀθλίας. Καὶ ἡ εἰς τὴν ζωὴν ἐπάνοδος ὑπῆρξε σκληρὸν παίγνιον τῆς τύχης, ὑπῆρξεν ὁξὺς πόνος, μέχρις οὗ ἡ ὥραία αὕτη ἀληθῶς ψυχὴ εἰς οὐρανούς ἀπέπτη. Ἐὰν ὑπῆρξε ποιά τις εὐνοία, ὑπῆρξεν ἐν τῇ βραχυτήτι τοῦ δευτέρου τούτου μαρτυρίου. Τρεῖς ἡμέρας μόνον καὶ γλυκεῖα, εὐχαρίς, ἔρωτος, ὅπως εἶχε ζήσει κατὰ τὴν βραχυτάτην ζωὴν αὕτη μᾶς ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς γῆς ἵνα τὴν θρηνηθῇ καὶ νὰ τὴν ἐνθυμώμεθα διὰ παντός.

Ἦδη παρήλθε μὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου ἐκείνης καὶ οὐδεὶς

γινώσκει εἰσέτι τι περὶ τοῦ Κόμητος, δὲν οὐδεὶς ἐπανείδεν ἀπὸ τῆς μοιραίας ἡμέρας.

Καὶ ἤδη σταματῶ. Δὲν θὰ σὲ λυπήσω πλειότερον περιγράφουσά σοι τὴν θέσιν μου καὶ τοῦ δυστυχιστάτου νέου, τὰ παθήματα. Ὁ θεὸς μόνος τὸ γινώσκει.

Ἵγείαινε φίλτάτη μου Ἰουλίᾳ

Ἐν Ζακύνθῳ Μάρτιος 1884.

Ἀγάπα τὴν ἀείποτε ἰδικήν σου.

ΕΛΙΖΑΝ.

[Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ]

Α.

ΤΟ ΠΟΥΛΑΚΙ ΜΟΥ

Μίαν φορὰν εἶχα κι' ἐγὼ σ' ἓνα χρυσὸ κλουδάκι
καὶ τ' ἀγαπούσα τρυφερά
γιατὶ ἦτο ὅλο μιὰ χαρὰ
ἓνα μικρὸ πουλάκι

Κάθε πρωτὶ τὸν ὕπνον μου, ἀκόμη πρὶν ἀφίσω,
τὸ ἔξυπνόν μου τὸ πουλί
μὲ τὴν φωνή του τὴν τρελλή
μοῦλεγε νὰ ξυπνήσω.

Μονάχος μου τὸ πότιζα, τοῦδίδα τὴν τροφή του
κι' αὐτὸ ὅλο γέλοια καὶ χαρὰ
μὲ ἔτσιμποῦσε τρυφερά
μέσα ἀπὸ τὸ κλουδί του.

Ἦτο ἡ μόνη μου χαρὰ μέσ' τῆς χαρᾶς τοῦ κόσμου
καὶ τὸ ἐγνώριζε πολὺ
τὸ ἀκριβὸς μου τὸ πουλί,
πῶς ἦτο ὁ θεὸς μου.

Μιὰ μέρα δὲν μ' ἐξύπνισε ἡ ὡμορφὴ φωνῆ του,
τρέχω μὲ πόνο στὸ κλουδί
καὶ βλέπω χάμω τὸ πουλί
νὰ χάνῃ τὴν ζωὴ του.

«Δὲν μοῦ μιλάς πουλάκι μου», τὸ ἔρωτῶ μὲ πόνο;
καὶ ἐκεῖνο μέπε σιγανά,
ἀσένα λυπούμαι μοναχὰ
ὅπου σ' ἀφίνω μόνος. . .

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια σβύσθηκε ἡ τρυφερὴ ζωὴ του,
ἀφοῦ μοῦ ἔστειλε φιλὶ
τ' ἀγαπημένον μου πουλί,
μὲ τὴν ὀστερὴν πνοή του.

ΤΑΣΣΟΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ ΕΝ ΕΚΛΕΙΨΕΙ

Ἐὰν μελαίνῃ πρὸς στιγμήν νεφέλῃ σὲ καλύπτῃ
καὶ σοὶ στερεῖ τὰς φαινὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου
μετ' οὐ πολὺ ἡ δῖς σου καὶ πάλιν θ' ἀνακύπτῃ
λαμπρά, ὥραία ὡς Σεῖρην, καὶ πλήρης μυστηρίου

Πάλιν τὴν θεῖαν αἴγλην σου εἰς τηλαυγεῖς βοστρύχους
θὰ λούῃς εἰς τὰς γαλήνας θαλάσσας μειδιώσα,
καὶ ὑπὸ μάγους τῆς νυκτὸς καὶ τερψιθύμους ἤχους
θὰ ἀνεζήτεις εἰς τὰ ἄπειρον τὸν φίλον σου σιγῶσα.

Ἄλλ' ἡ καρδίᾳ μου. . . ἰδὲ διὰ παντός θὰ μένῃ
τὸ θῆμα μοίρας δυσμενοῦς φρικώδους καταγίδος
ζῶσα νεκρά, πάσης χαρᾶς ἀπόβλητος καὶ ξένη
ὑπὸ σκοτίαν ἀληκτὸν ἀνεφωτὸς εἰλπίδος.

Ἀπὸ τοῦ ἱσάρχου τῆς Φρααττίας

Μαῖου 1891.